

KAS IR LUX BALVA?

LUX balva ir 2007. gadā izveidota kino balva, kuru katru gadu piešķir Eiropas Parlaments. LUX balvai ir divi galvenie mērķi — vērst uzmanību uz Eiropas sabiedrībai aktuāliem jautājumiem un atbalstīt Eiropas valstu (kop) ražojuma filmu izplatīšanu Eiropas Savienībā. Filmu izplatīšana patiešām ir Eiropas kino „Ahileja papēdis”, un situāciju vēl vairāk sarežģī valodas barjera. LUX balvas mērķis ir palīdzēt šo barjeru pārvarēt.

Ar LUX balvas palīdzību Eiropas filmas ir iespējams parādīt plašākam skatītāju lokam, jo balva nodrošina atbalstu subtitru izstrādei un filmu izplatīšanai. Piešķirot LUX balvu, Eiropas Parlaments atbalsta kultūras daudzveidību un palīdz veidot saikni starp eiropiešiem.

KAS IR LUX FILMU DIENAS?

LUX filmu dienas ir LUX balvas oficiālajā konkursā izvēlētu trīs filmu izrādīšana visās 28 Eiropas Savienības valstīs vienā laika periodā — 2013. gada rudenī. Lai šīs trīs konkursa filmas varētu rādīt LUX filmu dienās, tām kā daļa no LUX balvas tiek nodrošināti subtitri visās 24 oficiālajās Eiropas Savienības valodās. Šo dienu mērķis ir iepazīstināt ar Eiropas kino daudzveidību un bagātību pēc

iespējas lielāku skaitu Eiropas iedzīvotāju un diskutēt par tēmām, kas skartas 2013. gada LUX balvas konkursa filmās. Šajās filmās aplūkotā tematika ir mums visiem pazīstama, tajās tiek stāstīts par mūsu dzīvi, tās skar mūs emocionāli un aplūko visiem svarīgus jautājumus.

KĀ TIEK IZVĒLĒTAS FILMAS?

Filmās izvēlas kino nozares speciālistu komiteja. Tā nolemj, kuras būs tās trīs filmas, kas piedalīsies oficiālajā konkursā.

Balvas ieguvēju izvēlas un apbalvo Eiropas Parlamenta deputāti. Šogad tas notiks 11. decembrī.

KAS IR SKATĪTĀJU APTAUJA?

Skatītāju aptauja ir skatītāju balsojums par mīļāko LUX filmu vai tematu. Lai izteiktu viedokli, jums ir tikai jāapmeklē mūsu tīmekļa vietne www.luxprize.eu vai Facebook lapa. Skatītāju aptaujas rezultātus paziņos Karlovi Varu Starptautiskā filmu festivāla laikā 2014. gada jūnijā/jūlijā. Ar to simboliski tiks slēgta pašreizējā LUX balvas kārtā un, paziņojot par 2014. gada desmit jaunām oficiālās atlases filmām, tiks atklāta nākamā kārtā.

EIROPAS PARLAMENTS
**LUX
BALVA**
PAR KULTŪRU DAUDZVEIDĪBU

MIELE
VALERIA GOLINO

SKATĪTIES, APSPRIEDIET UN BALSOJIET!

@luxprize
#luxprize
WWW.LUXPRIZE.EU

LUX FILMU DIENAS
3 FILMAS | 24 VALODAS
28 EIROPAS VALSTIS
WWW.LUXPRIZE.EU

MIELE
Režisors: Valeria Golino
Valsts: Itālija, Francija
Gads: 2013
Ilgums: 1st.40 min
Lomās: Jasmine Trinca, Carlo Cecchi, Libero De Rienzo, Vinicio Marchioni, laia Forte
Producents: Viola Prestieri, Riccardo Scamarcio, Anne-Dominique Toussaint, Raphael Berdugo
Filma uzņemta: Buena Onda, Les Films des Tournelles, Rai Kino, Cité Filmas
Apbalvojumi / Atlases: Cannes 2013, Un Certain Regard, Briseles filmu festivāls, 2013 LUX balva, oficiālais atlases konkurss, Globi d'Oro 2013 - Labākā debijas filma, Labākā aktrise (Jasmine Trinca)

Īss saturs.
Irēne dzīvo diezgan izolētā dzīvē. Viņas nelegāli palīdz neārstējami slimiem cilvēkiem nomirt ar cieņu, dodot viņiem narkotikas. Kādu dienu viņa apgādā jaunu "klientu" ar letālu devu, lai vēlāk uzzinātu, ka viņš ir pilnīgi vesels. Irēne pieņem lēmumu, ka neuzņemsies atbildību par viņa pašnāvību. No šī brīža Irēne un Grimaldi negribot ir savienoti kādās saspringtās un neparastās attiecībās, kas mainīs Irēnes dzīvi uz visiem laikiem.

PĀRRAUTAIS APLIS
Režisors: Felix van Groeningen
Valsts: Beļģija
Gads: 2012
Ilgums: 1st.50 min
Lomās: Veerle Baetens, Johan Heldenbergh, Nell Cattrysse, Geert van Rangelberg, Nils de Castere
Producents: Dirk Impens
Līdzproducents: Frans Van Gestel, Arnold Heslenfeld, Laurette Schillings
Filma uzņemta: Menuet Producties, Topkapi Filmas
Apbalvojumi / Atlases: Berlināle 2013, Panorama Special, skatītāju balva, CPH PIX 2013, LUX balva 2013, oficiālās atlases konkurss, Competition Tribeca Film Festival 2013

Īss saturs.
The Broken Circle Breakdown ir mīlas stāsts starp Elīzu un Didjē. Viņai pieder tetovēšanas salons, viņš kādā mūzikas grupā spēlē bandžo. Tā ir mīlestība no pirmā acu skata, neraugoties uz lielajām atšķirībām. Viņš runā, viņa klausās. Viņš ir kaislīgs ateists, kaut gan tajā pašā laikā naivs romantiķis. Uz viņas kakla ir uzmetots krusts, kaut gan viņa ar abām kājām turas stingri pie zemes. Viņu laime kļūst pilnīga pēc tam, kad piedzimst viņu mazā meitiņa Meibela. Diemžēl Meibela sešu gadu vecumā nopietni saslimst. Didjē un Eliza reaģē ļoti atšķirīgi. Bet Meibela neatstāj viņiem nekādu izvēli. Didjē un Elizai būs jācinās par viņu kopā.

THE SELFISH GIANT
Režisors: Clio Barnard
Valsts: Lielbritānija
Gads: 2013
Ilgums: 1 st.33 min
Lomās: Sean Gilder, Siobhan Finneran, Lorraine Ashbourne, Steve Evets, Elliott Tittensor, Conner Chapman, Shaun Thomas
Producents: Tracy O'Riordan
Filma uzņemta: Moonspun Films, BFI Filmu fonds, FilmFour
Apbalvojumi / Atlases: Cannes 2013, Directors Fortnight, LUX balva oficiālās atlases konkurss

Īss saturs.
Mūsdienu fabula par 13 gadus veco Ārboru un viņa labāko draugu Sviftiju. Izslēgti no skolas un nepieņemti sava rajona kopienā, zēni iepazīstas ar Kaķēnu (Kitten), vietējo metāllūzņu tirgotāju, un viņa uzdevumā sāk vākt metāllūzņus, izmantojot zirgu un ratiņus. Sviftijam ir dabas dots talants darboties ar zirgiem un Ārboram ir attīstīta biznesa izjūta un viņš prot ļoti labi runāt - viņi veido labu komandu. Bet, kad Ārbors sāk līdzināties Kaķēnam, kļūstot mantkārīgs un ekspluatējošs, izveidojas spriedze, kas noved pie traģiska notikuma, kas visu pārvērš neatgriezeniski.

Kino piemīt spēja mūs aizkustināt, bet kultūra mūs izglīto. Kino un kultūra ir ideāli instrumenti, lai atklātu to, kas visiem mums ir kopīgs, kā arī to, kas mūs atšķir. Mēs esam vienoti dažādībā un Eiropas Savienība ir mūsu kopīgā dzīves telpa.

MIELE (Valērija Golino), **THE BROKEN CIRCLE BREAKDOWN** (Felix van Groeningen) un **THE SELFISH GIANT** (Clio Barnard) ir filmas, kas tiek piedāvātas LUX filmu dienās, ko organizē Eiropas Parlaments.

Kopumā šīs trīs ievērojamās filmas atspoguļo Eiropas kino bagātību, dziļumu un skaistumu. Katra runā par aktuāliem jautājumiem mūsu sabiedrībā, pieejot tiem reāli, ar izdomu, skarbi vai maigi.

Dodies noskatīties šīs filmas un luxprize.eu mājaslapā diskutēt par tiesībām atvieglot cilvēku sāpes, kad cilvēks pats nevar brīvi pieņemt liktenīgo lēmumu (MIELE); par veidiem, kā jaunieši reaģē, kad sabiedrība un institūcijas tos ir pametušas novārtā (THE SELFISH GIANT); par to, kā jaunam Eiropas pārim nākas piedzīvot traģiskus notikumus, kas apšaubā visas līdz šim zināmās vērtības (THE BROKEN CIRCLE BREAKDOWN).

28 EIROPAS VALSTIS

- BELGIQUE / BELGIË**
BRUXELLES / BRUSSEL
- БЪЛГАРИЯ**
СОФИЯ
- ČESKÁ REPUBLIKA**
BRNO
- DANMARK**
KØBENHAVN
- DEUTSCHLAND**
BERLIN, KÖLN, MÜNCHEN
- EESTI**
TALLINN
- ÉIRE / IRELAND**
CORCAIGH / CORK
- ΕΛΛΑΔΑ**
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
- ESPAÑA**
BARCELONA, GIJON, LANZAROTE, SANTIAGO DE COMPOSTELA, SEGOVIA, SEVILLA
- FRANCE**
ANGOULÊME, MARSEILLE, STRASBOURG
- HRVATSKA**
ZAGREB
- ITALIA**
ROMA, BOLOGNA
- ΚΥΠΡΟΣ**
ΛΕΥΚΩΣΙΑ
- LATVIJA**
RĪGA
- LIETUVA**
VILNIUS, KAUNAS, PANEVĒŽYS
- LUXEMBOURG / LUXEMBURG**
LUXEMBOURG / LUXEMBURG
- MAGYARORSZÁG**
BUDAPEST
- MALTA**
VALLETTA
- NEDERLAND**
LEIDEN
- ÖSTERREICH**
WIEN
- POLSKA**
WARSAWA, WROCŁAW
- PORTUGAL**
LISBOA
- ROMÂNIA**
BUCUREȘTI
- SLOVENIJA**
LJUBLJANA
- SLOVENSKO**
BRATISLAVA
- SUOMI / FINLAND**
HELSINGFORS / HELSINKI
- SVERIGE**
STOCKHOLM
- UNITED KINGDOM**
LONDON, BELFAST, GLASGOW

SKATĪTIES, APSPRIEDIET UN BALSOJIET!

@luxprize
#luxprize
WWW.LUXPRIZE.EU

FILMAS CENTRĀ

Valeria Golino filmas galvenā tēma ir eitanāzija, kas daudzās Eiropas valstīs ir strīdīgs jautājums. Ja dažās valstīs, piemēram, Beļģijā, Nīderlandē vai Šveicē, likums noteiktos apstākļos atļauj aktīvu eitanāziju, vairumā pārējo valstu tiek uzskatīts, ka eitanāzija ir pielīdzināma slepkavībai un tādēļ smagi sodāma. Vairākas valstis, piemēram, Norvēģija, Somija, Francija vai Spānija, vairāk vai mazāk tieši atļauj pasīvu eitanāziju, proti, aprūpes pārtraukšanu, ja nāve ir nenovēršama un ja to lūdz pats pacients. Savukārt citās valstīs, jo īpaši valstīs, kurās ir spēcīgas katoliskās tradīcijas, piemēram, Itālijā, Polijā, Portugālē vai Grieķijā (grieķu pareizticīgo tradīcijas), eitanāzija ir oficiāli aizliegta. Itālijā, kur norisinās *Miele* darbība, aktīvo eitanāziju uzskata par noziegumu, par ko piemērojams piecus līdz sešpadsmit gadus ilgs cietumsods. Šī situācija neliedz dzīvi diskutēt par eitanāziju, un viegli saprotams, ka *Valeria Golino* filma un paustais viedoklis ir vērtīgs ieguldījums diskusijā.

Tomēr filmas mērķis nav vienkārši atbalstīt vai noraidīt eitanāzijas legalizēšanu. *Miele* ir stāsts par neparastu piedzīvojumu, kas parāda galvenās varones nespēju saskaņot savus uzskatus ar realitāti, kas ir daudz sarežģītāka un pretrunīgāka un kas drīz liek viņai apšaubīt savu dziļāko pārliecību. Lai gan Grimaldi kungs ir salīdzinoši vecs, viņš drīz vien atklāj, ka ir pie labas veselības un ka plāno izdarīt pašnāvību tikai tādēļ, ka vairs neinteresējas par dzīvi. Taču šāda rīcība ir dziļā pretrunā ar Irēnes — kas ir *Miele* īstais vārds — ievērotajiem noteikumiem, proti, palīdzēt cilvēkiem, kuru ciešanas vai veselības traucējumus nav iespējams ne ārstēt, ne atvieglot.

Lai gan jaunā sieviete pārkāpj savas valsts likumus, viņa ievēro citus, vairāk vai mazāk skaidrus noteikumus, kas nu

tiek citādi pārbaudīti. Vai būtu jāpiekrīt — kā to ierosina Grimaldi —, ka pašnāvība pieļaujama tādēļ, ka ir apnicis dzīvot? Vai ir attaisnojami palīdzēt šādi rīkoties? Diskusija par šiem morāles jautājumiem liek jaunajai sievietei pakāpeniski atskārst problēmas faktisko raksturu. Sarunājoties ar Grimaldi, Irēne salīdzina viņa attieksmi ar visu to cilvēku attieksmi, kuriem viņa pēdējo trīs gadu laikā ir palīdzējusi mirt, bet kuri patiesībā vēlējās dzīvot, lai arī vairs nespēja izturēt savas ciešanas.

Filmas centrā ir jautājums par noteikumiem — tiem, kurus mums izvirza sabiedrība, un tiem, kurus sev izvirzām mēs paši. Kad *Miele* saprot, ka negribot ir pārkāpusi savu svarīgāko principu, Irēne, palīdzot cilvēkiem mirt, vairs nespēj ievērot visvienkāršākos pašas paredzētos noteikumus (nelietot noteiktus vārdus, piemēram, „uz redzēšanos” vai arī „vai jūs vēlētos”, kas norāda uz iespējamu nākotni). Viņai arī ir jāsaskaras ar sava partnera un līdzdalībnieka reakciju, kurš, kad viņa apraksta Grimaldi gadījumu, vienkārši atbild: „Nav nekādu noteikumu!” Dzīve bez jebkādiem noteikumiem, bez jebkāda likuma šā vārda tiešākajā nozīmē jaunajai sievietei izrādās nepanesama.

Filmā, to atveidojot ar galveno varoņu šaubām, tiek izvirzīts jautājums par rietumu sabiedrības normām, sabiedrības, kur par ikvienu likumu tiek demokrātiski diskutēts un kur nekāda transcendentāla filozofija, nekāda tradīcija vai autoritāte (morāla, politiska vai cita veida) nevar tikt piemērota sabiedrībai kopumā. Tajā pašā laikā atzītu normu trūkuma dēļ arī dispuāts — šā vārda tiešajā nozīmē, piemēram, diskusija starp Irēni un Grimaldi — var izraisīt nedrošību, pat nemieru, bailes, kas daudziem var izrādīties nepanesamas. Tā vietā, lai ļautu vecajam vīram brīvi izvēlēties, Irēne mēģina viņu pārliecināt atteikties no šausmīgā

lēmuma. Lai gan Grimaldi galu galā savu barbiturātu pudelīti Irēnei atdod, viņa brutālā pašnāvība filmas beigās nozīmē arī to, ka jaunā sieviete nav spējusi citus pārliecināt par savu pamatojumu un dziļāko pārliecību. Tādā veidā filmā samērā pesimistiski tiek uzsvērts, ka būtiskas uzskatu atšķirības nav novēršamas, vai nu tas attiektos uz atsevišķiem cilvēkiem kā Irēni un Grimaldi, vai uzskatu atšķirībām vienā ģimenē (piemēram, gadījumā ar slimu brāli un māsu, kuru iekšēji šausmina viņa lēmums), vai pat Eiropas valstīm, ņemot vērā, ka divu filmā attēlotu kaimiņvalstu — Šveices un Itālijas — politika attiecībā uz eitanāziju būtiski atšķiras.

EKSISTENCIĀLS JAUTĀJUMS?

Papildus jautājumam, vai eitanāzija ir pareiza rīcība, ja cilvēks mirst vai smagi cieš, Grimaldi vēlme izbeigt savu dzīvi netieši vedina Irēni apšaubīt dzīves jēgu — inženiera, viņas pašas un visu cilvēku. Kādēļ dzīvot, jautā vecais vīrs, ja mēs vairs neko nevēlamies, ja mūs nekas vairs neinteresē?

Irēne nespēj atrast vērā ņemamus pretargumentus šim jautājumam, un viņas pašas esamība šķiet tukša; viņas dzīvei trūkst patiesi pozitīva pamatojuma. Jaunās sievietes ģimeni veido tikai tēvs, kuram viņa melo par savu nelikumīgo nodarbošanos, kas — kā šķiet — neļauj Irēnei strādāt darbu, kam viņa varētu patiesi nodoties. Lai gan Irēne ievēro personiskus ētikas principus, grūti ticēt, ka laikā, kad Itālijā, tāpat kā citās Dienvidēiropas valstīs, pastāv augsts jauniešu bezdarba līmenis², viņas rīcība nav nekādi saistīta ar pašlabuma gūšanu. Kad Grimaldi viņai jautā, vai viņai ir „plāni un iecerēs”, viņa runā tikai par pašreizējo „nodarbošanos”, kas šķiet esam viņas vienīgā karjera.

ĪSUMĀ

Miele, jauna itāliete, dodas uz Meksiku, kur aptiekā nopērk kārbu Lamputal — izstrādājumu, kas paredzēts slimu suņu iemīdzināšanai. Taču, kad viņa atgriežas Itālijā, kļūst skaidrs, ka *Miele* šo izstrādājumu izmanto nelikumīgā nolūkā, lai ļautu cilvēkiem, kuri cieš smagas mokas, doties nāvē pēc savas gribas un cik iespējams ar cieņu.

Jaunā sieviete dzīvo dubultu dzīvi, viņas tuviniekiem par to nezinot, līdz dienai, kad kāds Grimaldi kungs — Romā dzīvojošs inženieris — lūdz viņas pakalpojumus. Viņa rīcība pārsteidz sievieti, kura sevi dēvē par *Miele*¹, un liek viņai pārvērtēt savu pārliecību.

Lai gan Irēne uzsāk romantiskas attiecības ar diviem dažādiem vīriešiem, šīm attiecībām, šķiet, pietrūkst kaisles, to pamatā ir lielāki vai mazāki meli, un, visbeidzot, tās nesniedz gandarījumu. Nešķiet, ka šo attiecību rezultātā varētu izveidoties ģimene vai tikt radīts bērns. Laimīgas ģimenes tēls tomēr ir klātesošs, taču tās ir Irēnes bērņības atmiņas par slēpošanas brīvdienām kopā ar abiem vecākiem pirms mātes nāves. Turklāt Irēnei arī nav līdzās cilvēku, kas varētu viņai sniegt patiesu atbalstu.

Kinematogrāfiskais inscenējums uzsver varoņu nošķirtību — viņi, jo īpaši Irēne, bieži ir redzami ekrānā vai pa logu, kas ir kā šķērslis un attālina viņus no citiem. Izolējoša ir arī mūzika, ko Irēne klausās portatīvajā atskaņotājā, kad viena soļo pa ielu starp vienaldzīgiem cilvēkiem.

Acīmredzamo vientulību, bez šaubām, var uzskatīt par rietumu sabiedrību pieaugošā individuālisma sekām; šīs sabiedrības jo īpaši ir ietekmējis lielo politisko un reliģisko ideoloģiju un svarīgu socializējošu institūciju — ģimenes, arodbiedrību un skolas — noriets³. Taču rezultātā iegūtā individuālā brīvība rada jaunu sarežģītu jautājumu, proti, kā rast jēgu paša eksistencei, jo īpaši krīzes brīžos, ko, piemēram, izraisījis Grimaldi lēmums.

Pat ja tā nav tieša reakcija uz šo krīzi, vienīgā patiesā Irēnes kaislība ir intensīvs sports, jo īpaši riteņbraukšana un peldēšana jūrā. Uzsvārs uz šo savrupo nodarbošanos ledusaukstā ūdenī, kur obligāts hidrotērps, neapšaubāmi rāda jaunās sievietes psiholoģisko atdevi peldēšanai, kas viņai ļauj izbēgt no savām bailēm (tās tieši parādītas netiek, taču ir redzamas eitanāzijas ainās). Taču peldēšana ir individuāls sporta veids, kas nerada saikni ar citiem.

Paradoksāli, taču patiesi cilvēcīgas attiecības, kuru pamatā ir uzticēšanās un iespēja būt pašai, Irēne mēģina veidot ar Grimaldi, jo īpaši pēc jauna invalīda nāves, kas sievieti dziļi satrauc. Viņa uztic Grimaldi savas šaubas un galu galā izplūst asarās viņam pie krūtīm. Inženiera pašnāvība, ko viņa nevar novērst, liek viņai atkal izjust eksistenciālu nemieru. Tomēr Irēne šīm bailēm gūst jaunu, teju maģisku atbildi Suleimana mošejā Stambulā. Aina, kurā augšupejoša gaisa plūsma aiznes papīra lapu, kā par to runājis Grimaldi, var interpretēt dažādi, taču tā noteikti uzskatāma par cerības zīmi pasaulē bez ilūzijām.

Michel Condé
Les Grignoux (Ljēža, Beļģijā)
<http://www.grignoux.be>

DAŽI DISKUSIJAS VIRZIENI

- *Miele*/Irēne. Sākumā šķiet, ka jaunās sievietes pasauli veido pilnībā nošķirtas daļas. Tomēr šīs divas principā nodalītās pasaules pamazām saplūst. Kāds tam varētu būt iemesls?
- Svarīga nozīme *Miele* ir mūzikai — tā jo īpaši pavada eitanāzijas ainas. Taču mūzika ir izmantota arī citiem mērķiem. Kādu nozīmi varoņi piešķir mūzikai? Kādēļ tā ir tik būtiska nāves ainās?

¹ *Miele* itāliešu valodā nozīmē medu.
² Jauniešu vecumā līdz 25 gadiem bezdarba līmenis 2011. gadā pārsniedza 40 % Itālijā un Portugālē un 50 % Spānijā, Grieķijā un Horvātijā.
³ François Dubet, *Le Déclin de l'institution*, Paris, Seuil, 2002.